Neljapäev, 20. mai 2021

P9_TA(2021)0248

ELi piirkondade demograafiliste trendide muutmine ühtekuuluvuspoliitika vahendite abil

Euroopa Parlamendi 20. mai 2021. aasta resolutsioon ELi piirkondade demograafiliste trendide muutmise kohta ühtekuuluvuspoliitika vahendite abil (2020/2039(INI))

(2022/C 15/11)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse töötajate liikumisvabadust, mis on tagatud Euroopa Liidu (ELi) toimimise lepingu artikliga 45,

— võttes arvesse ELi toimimise lepingu artiklit 174 majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamise kohta liidus,

— võttes arvesse ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c, millega lubataks kasutada abi teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks tingimusel, et niisugune abi ei mõjuta oluliselt konkurentsi (c-kategooria piirkonnad),

— võttes arvesse ELi toimimise lepingu artiklit 349 äärepoolseimate piirkondade kohta,

— võttes arvesse ELi toimimise lepingu artikleid 9, 46, 47, 48 ja 147 mitmete ELis töötamise ja tööhõive aspektide kohta,

— võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste sammast, eriti selle 2., 3. ja 20. põhimõtet,

— võttes arvesse ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi+, Ühtekuuluvusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisade rahastamisvahendi suhtes kohaldatavad finantseeskirjad (COM(2018)0375), ning eriti selle II peatükki territoriaalse arengu kohta,

— võttes arvesse ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend (COM(2020)0408),

— võttes arvesse oma 17. aprilli 2018. aasta resolutsiooni majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamise kohta Euroopa Liidus ja Euroopa Komisjoni seitsmenda aruande kohta ([1]),

— võttes arvesse oma 14. novembri 2017. aasta resolutsiooni ühtekuuluvuspoliitika vahendite kasutuselevõtmise kohta piirkondades, et tegeleda demograafiliste muutustega ([2]),

— võttes arvesse oma 15. novembri 2011. aasta resolutsiooni demograafiliste muutuste ja nende tagajärgede kohta ELi tulevasele ühtekuuluvuspoliitikale ([3]),

— võttes arvesse oma 27. märtsi 2019. aasta seadusandlikku resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ([4]),

— võttes arvesse ELi toimimise lepingu artiklit 20, määrust (EL) nr 492/2011 ([5]) ja direktiivi 2004/38/EÜ ([6]) töötajate ja nende pereliikmete liikumisvabaduse kohta liidu piires,

— võttes arvesse komisjoni 17. juuni 2020. aasta aruannet demograafiliste muutuste mõju kohta,

---

([1]) ELT C 390, 18.11.2019, lk 53.
([2]) ELT C 356, 4.10.2018, lk 10.
([3]) ELT C 153 E, 31.5.2013, lk 9.
([4]) ELT C 108, 26.3.2021, lk 566.
([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta määrus (EL) nr 492/2011, töötajate liikumisvabaduse kohta liidu piires EMPs kohaldatav tekst (ELT L 141, 27.5.2011, lk 1).
([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/38/EÜ, 29. aprill 2004, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, 30.4.2004, lk 77).

Neljapäev, 20. mai 2021

— võttes arvesse komisjoni 27. juuli 2020. aasta tegevuskava maaelu arengu ja maapiirkondade pikaajalise visiooni kohta ([7]),

— võttes arvesse 8. juunil 2020 vastu võetud nõukogu järeldusi „Demograafilised väljakutsed – edasine tegevus“,

— võttes arvesse komisjoni 27. jaanuaril 2021 esitatud rohelist raamatut elanikkonna vananemise kohta „Põlvkondadevahelise solidaarsuse ja vastutuse edendamine“,

— võttes arvesse komisjoni 16. novembri 2020. aasta tegevuskava demograafiliste muutuste kohta Euroopas (roheline raamat elanikkonna vananemise kohta) ([8]),

— võttes arvesse Euroopa territoriaalse arengu ja ühtekuuluvuse vaatlusvõrgu (ESPON) 2017. aasta detsembri aruannet Euroopa uue tööhõivedünaamika geograafia kohta,

— võttes arvesse ESPONi 2019. aasta juuni poliitikaülevaadet „Addressing labour migration challenges in Europe: An enhanced functional approach“ (Euroopa töörände probleemiga tegelemine: laiendatud funktsionaalne lähenemine),

— võttes arvesse ÜRO majandus- ja sotsiaalosakonna rahvastikuüksuse aruannet maailma rahvastiku väljavaadete kohta 2019. aastal,

— võttes arvesse Euroopa Komisjoni 17. juuni 2020. aasta aruannet demograafiliste muutuste mõju kohta ([9]),

— võttes arvesse 2019. aasta Euroopa piirkondliku konkurentsivõime näitajat,

— võttes arvesse OECD dokumenti demograafiliste muutustega kohanemise kohta, mis koostati G20 Jaapani eesistumisajal 25.–27. veebruaril 2019. aastal Tokyos toimunud G20 tööhõivet käsitleva töörühma esimese koosoleku jaoks,

— võttes arvesse 2002. aasta Barcelona eesmärke,

— võttes arvesse Euroopa Regioonide Komitee 2016. aasta aruannet demograafiliste muutuste mõju kohta Euroopa piirkondades,

— võttes arvesse Regioonide Komitee 2018. aasta aruannet „Addressing brain drain: The local and regional dimension“ (Ajude äravooluga tegelemine: kohalik ja piirkondlik mõõde),

— võttes arvesse Regioonide Komitee 12.–14. oktoobri 2020. aasta arvamust „Demograafilised muutused: ettepanekud nende kahjuliku mõju mõõtmiseks ja leevendamiseks ELi piirkondades“,

— võttes arvesse maapiirkondade pikaajalist visiooni, mida komisjon praegu ette valmistab,

— võttes arvesse Regioonide Komitee 8.–10. detsembri 2020. aasta arvamust „ELi maaelu taaselustamise strateegia“,

— võttes arvesse Regioonide Komitee 30. jaanuari 2020. aasta territoriaalse mõjuhindamise aruannet demograafiliste muutuste kohta,

— võttes arvesse kodukorra artiklit 54,

— võttes arvesse tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni ning põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon arvamusi,

---

([7]) Ares(2020)3866098.
([8]) Ares(2020)6799640.
([9]) https://ec.europa.eu/info/files/report-impact-demographic-change-reader-friendly-version-0_en

— võttes arvesse regionaalarengukomisjoni raportit (A9-0061/2021),

A. arvestades, et rahvastiku kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil jaotumisel ning selle stabiilsusel või muutustel on liikmesriikide ja nende piirkondade lõikes väga erinev dünaamika, millel on ebavõrdne mõju rahvastikukaole ning lõppkokkuvõttes liidu sotsiaalsele, majanduslikule ja territoriaalsele ühtekuuluvusele; arvestades, et 2019. aasta Euroopa piirkondliku konkurentsivõime näitaja kohaselt on pealinna-/suurlinnapiirkondade ning äärealade vahel lõhe, seejuures elab 78 % Euroopa rahvastikust linnapiirkonnas või funktsionaalses linnapiirkonnas ning saab kasutada kvaliteetseid energia-, transpordi- ja digitaalse ühenduvuse teenuseid, samal ajal kui paljudel äärealadel esineb selles osas veel raskusi; arvestades, et ühtekuuluvuspoliitikal kui peamisel avaliku sektori investeeringute allikal ELis, mille arvele langeb 8,5 % valitsemissektori kapitaliinvesteeringutest, võib olla oluline roll nende demograafiliste probleemide lahendamisel, muu hulgas eesmärgiga säilitada pikas perspektiivis ELi loomulik demograafiline tasakaal;

B. arvestades, et käesolevas raportis tähendavad „väljarändepiirkonnad“ piirkondi, mis kaotavad kõrgema taseme oskusi ja/või pädevusi (ühes või mitmes sektoris/valdkonnas) teistele piirkondadele püsiva väljarände tõttu kindla ajavahemiku jooksul, ning „vastuvõtvad piirkonnad“ tähendavad piirkondi, mis saavad kõrgema taseme oskusi ja/või pädevusi (ühes või mitmes sektoris/valdkonnas) juurde püsiva sisserände tõttu kindla ajavahemiku jooksul;

C. arvestades, et demograafilisi trende mõjutavad ka kliimamuutused ning eriti selle protsessiga seotud üleujutused ja kuumalained; arvestades, et ka koordineeritud lähenemisviis, mis integreerib kestlikkuse, keskkonnasäästlikumaks muutmise ja digiülemineku põhimõtted erinevatesse ELi poliitikavaldkondadesse, võib aidata negatiivseid demograafilisi trende ümber pöörata;

D. arvestades, et ühelt poolt sotsiaalteenuste osutamine, füüsiline ja IKT-ühenduvus, haridus- ja töövõimalused ning teiselt poolt võime hoida ja meelitada inimesi elama teatud piirkondades on omavahel tihedalt seotud; arvestades, et paljudes ELi piirkondades, sealhulgas maapiirkonnad, mis moodustavad 44 % liidu pindalast, äärepoolsed ja perifeersed piirkonnad, saare- ja mägipiirkonnad, mis kannatavad geograafilisest, sotsiaalsest ja majanduslikust vaatepunktist, esineb nende teenuste osutamisel endiselt suuri lünki; arvestades, et kõnealuseid piirkondi mõjutavad eriti tugevalt hõre asustus, väljaränne maapiirkondadest ja rahvastikukao trendid, millel on negatiivne mõju elanikkonna vananemisele, põlvkondade vahetumisele ja põllumajanduse arengule; arvestades, et tuleks arendada suuremat koostoimet ELi transpordipoliitikaga, et vastata hõredalt asustatud ja rahvastikukaoga piirkondade erivajadustele; arvestades, et praegusel ELi elanikkonna vananemise suundumusel on olulised majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed, nagu suurem sõltuvusmäär, surve eelarve ja sotsiaalkindlustuse kestlikkusele ning suurem surve tervishoiu- ja sotsiaalteenustele;

E. arvestades, et töötajate liikumisvabadus on üks Euroopa Liidu ja selle ühtse turu neljast vabadusest;

F. arvestades, et ehkki ELi rahvastik on viimastel kümnenditel oluliselt kasvanud, kasvumäär nüüd langeb ja pikemas perspektiivis prognoositakse rahvastiku selget vähenemist; arvestades, et 2015. aastal oli ELis esimest korda loomulik rahvastikukadu, sest surmi oli rohkem kui sünde; arvestades, et 2019. aastal elas Euroopas ainult 6,9 % maailma rahvastikust ja 2070. aastaks elab siin vähem kui 4 % maailma rahvastikust, kusjuures järsk langus toimub eelkõige Ida- ja Lõuna-Euroopas ning selle põhjus on madal sündimus ja nendest piirkondadest lähtuv ELi-sisene netoränne; arvestades, et pikaajalised demograafilised trendid Euroopa piirkondades viitavad jätkuvalt madalamale sündimusele ja vananevale ühiskonnale, välja arvatud mõnes äärepoolseimas piirkonnas ja eriti Mayotte'is, kus 2050. aastaks kasvab rahvastik prognooside kohaselt 2010. aasta tasemega võrreldes 38 %, ja Prantsuse Guajaanas, millele prognoositakse samas ajavahemikus 26 %-list kasvu ([10]);

G. arvestades, et demograafilised aspektid tuleks integreerida erinevatesse poliitikavaldkondadesse, sealhulgas lõimides need pikaajalistesse prioriteetidesse; arvestades, et oluline on koguda ja jälgida usaldusväärseid statistilisi andmeid ning toetada teadusuuringuid ja heade tavade vahetamist kõikidel tasanditel, et edendada demograafiliste probleemide paremat mõistmist, ette aimata nende mõju tööturgudele ning töötada välja uuenduslikud ja tõhusad lahendused eakatesõbraliku keskkonna tagamiseks;

([10]) Allikad: INSEE (Prantsusmaa riiklik statistika- ja majandusuuringute instituut), ÜRO.

H. arvestades, et COVID-19 pandeemia põhjustatud tervise- ja majanduskriis näitas selgelt, et taastumisprotsessi ning kaasavama ja vastupanuvõimelisema ühiskonna loomise liikumapanev jõud on põlvkondadevaheline solidaarsus koos tervishoiu ja sotsiaalhoolekande piisava rahastamise ning kestliku majandusega; arvestades, et COVID-19 pandeemia on esile toonud meie tervishoiusüsteemide nõrkuse, eriti seoses vananeva elanikkonnaga; arvestades, et COVID-19 pandeemia on veel kord rõhutanud seda, kui oluline on kaitsta ja edendada eakate väärikust ja nende põhiõigusi ELis;

I. arvestades, et COVID-19 kriisil on tõenäoliselt märkimisväärne mõju sündimusele, suremusele ja rändevoogudele Euroopas, kuid kõik pandeemia majanduslikud, tööhõivealased ja sotsiaalsed tagajärjed ei ole veel teada; arvestades, et kriisile reageerimiseks võetud erakorraliste meetmete lühi- ja pikaajalist mõju demograafilistele trendidele tuleb põhjalikult analüüsida, sealhulgas soolisest perspektiivist; arvestades, et esialgsed uuringud näitavad, et pandeemia on süvendanud olemasolevat ebavõrdsust meeste ja naiste vahel, sealhulgas on suurenenud tasustamata hooldustöö hulk ja töökohtade kadumine; arvestades, et rahvatervise kriisil on ebaproportsionaalselt suur mõju naistele ja tütarlastele, eriti neile, kes kuuluvad kõige haavatavamatesse rühmadesse, ning seda tuleks ühtekuuluvuspoliitikas arvesse võtta, muu hulgas suunates investeeringuid hooldusteenustesse ja parandades selle sektori töötingimusi ning toetades üleminekut hooldusmajandusele;

J. arvestades, et Euroopas on noorte haritud spetsialistide liikumist Lõuna- ja Ida-Euroopast Loode-Euroopasse täheldatud alates majanduskriisi algusest 2008. aastal; arvestades, et piirkonna sotsiaal-majanduslike tingimuste ning selle ajude äravoolu või juurdevoolu dünaamika vahel on tugev seos; arvestades, et väljarände- ja vastuvõtvad piirkonnad peavad tegema koostööd eesseisvate probleemide lahendamiseks ja kasutama integreeritud lähenemisviise, et töötada välja pikaajaline poliitika, mille eesmärk on suurendada elanikkonna elukvaliteeti;

K. arvestades, et innovatsioon ja investeeringud inimkapitali on keskmise pikkusega ja pikemal perioodil peamised liikmesriikide ja nende piirkondade sotsiaal-majanduslikku ja tööhõive kasvu edasiviivad tegurid;

Demograafiliste muutustega seotud praegused tunnused ja probleemid ELis

Üldised kaalutlused

1. rõhutab, et neli vabadust on ELi konkurentsivõime ja väärtuste nurgakivi; märgib siiski, et rohkem tähelepanu tuleks pöörata sellele, kuidas need mõjutavad demograafilisi trende ning milline on seotud mõju liikmesriikidevahelisele ja -sisesele tasakaalule ning nende majanduslikule, sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele; rõhutab, et ELi ees seisab suur demograafiline probleem, mida tuleb vaatamata erinevale mõjule eri piirkondades tunnistada ja käsitleda terviklikult, et parandada viimaste aastate negatiivset loomulikku demograafilist tasakaalu; arvestades, et Euroopa Liidu prioriteet peaks – koos topelteesmärgiga kiirendada kliimapööret ja digiüleminekut – olema pöörata ümber praegused negatiivsed demograafilised trendid Euroopa territooriumidel meetmete abil, millega käsitletakse nende põhjuseid, mitte üksnes tagajärgi;

2. täheldab sellega seoses märkimisväärseid demograafilisi kontraste, mis on seotud erinevate majanduslike võimaluste, erineva teenuste osutamise, juurdepääsetavuse, transpordi ja digitaalse ühenduvusega nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil põhi-, suurlinnapiirkondade ja äärealade vahel; kordab sellega seoses, et üleeuroopaline transpordivõrk (TEN-T) saab olla tõhus ainult siis, kui kohalikud transporditaristud toimivad tõhusalt; rõhutab, et need suured erinevused on eriti ilmsed maapiirkondades ja looduslikust eripärast tingitud piirangutega aladel, nagu hõredalt asustatud ja mägipiirkonnad, samuti mandri ning saarte ja äärepoolseimate piirkondade vahel; kordab, et enamiku saarte ja äärepoolseimate piirkondade juurdepääsetavust iseloomustab harv ja sageli kallis transport;

3. täheldab, et SKP elaniku kohta, sissetulekute tase, tööhõive määr, sündimuse erikordaja, sotsiaal-majanduslikud tegurid, maa- ja linnapiirkondade lõhe ning rahvastiku vananemine on kõige tähtsamad tegurid, mis mõjutavad otseselt demograafiat; märgib, et eelkõige tekitab praegune tööhõive dünaamika ELi piirkondades demograafilist liikumist, mis põhjustab sotsiaal-ruumilist ebavõrdsust ja probleeme, mida tuleb käsitleda 2020. aasta järgses ühtekuuluvuspoliitikas;

rõhutab, et ida- ja lõunapiirkonnast ning keskosast põhja- ja loodepiirkondade suunas liikuvad siserände mustrid hõlmavad enamasti noori, haritud inimesi ja oskustöölisi; märgib, et kolmandate riikide kodanike ränne on võimaldanud ELil viimastel aastatel vältida rahvastikukadu;

4. juhib tähelepanu asjaolule, et Euroopas rahvastik ilmselgelt vananeb ja sündimus kahaneb, mis mõjutab sõltuvusmäära ning millel on negatiivne mõju tööjõu kasvule, mis on eelmise kümnendi määrast oluliselt madalam; hoiatab tööjõu märgatava vähenemise eest Euroopa ida- ja lõunapiirkonnas ning keskosas; rõhutab, et rahvastiku vananemine mõjutab ka eluaseme ja transpordi planeerimist, taristu- ja teenuste vajadusi ning eelarve ja sotsiaalkindlustuse kestlikkust; märgib, et on vaja aktiivsena vananemise poliitikat, et vähendada demograafiliste muutuste negatiivset mõõdet, eriti maa- ja äärepoolsetes piirkondades, ning tagada kõigile elanikele piisav elukvaliteet;

5. osutab kestvale COVID-19 tervisekriisile ning selle võimalikele keskmise pikkusega ja pikaajalistele sotsiaal-majanduslikele tagajärgedele seoses tööturu dünaamikaga; peab lisaks kahetsusväärseks, et COVID-19 pandeemial on olnud negatiivne mõju keskmisele oodatavale elueale Euroopas; rõhutab, et eneseisolatsiooni ja sotsiaalse distantseerumise meetmed on küll aidanud alandada nakatumismäära, kuid neil on olnud ka märgatav mõju tootmisele, nõudlusele ning kaubandusele, need on vähendanud majandustegevust ja toonud kaasa töötuse määra kasvu, kahandanud järsult ettevõtete sissetulekuid ning suurendanud riikide riigieelarve puudujääki; märgib, et selle tulemusena võib ennustada noorte uut rändelainet nii liikmesriikide sees kui ka nende vahel;

6. rõhutab, et kestev COVID-19 kriis on toonud esile märkimisväärsed erinevused tervishoiuteenuste kvaliteedis ja kättesaadavuses; tuletab sellega seoses meelde vajadust toetada maapiirkondades avalikke teenuseid, näiteks tervishoiuasutusi, et tegeleda elukohal, sotsiaalsel staatusel ja haridustasemel põhineva väga suure ebavõrdsuse ja oodatava eluea erinevuse probleemiga; tuletab meelde, et pandeemia tõi esile ka digilõhe, mis mõjutab eelkõige eakaid inimesi ja neid, kes elavad vähem arenenud piirkondades, äärepoolsetes maa- ja/või mägipiirkondades ning äärepoolseimates piirkondades;

7. rõhutab veel üht pandeemia tõttu esile kerkinud probleemi, nimelt vajadust tagada inimväärsed töö- ja elamistingimused hooajatöötajatele, kes on olulised tööjõupuuduse korvamiseks mõnes majandussektoris, eriti põllumajanduses;

8. rõhutab, et rahvastikukao ulatuse kindlaksmääramine on omaette probleem, sest statistilised andmed ei ole täpsed, kuna arvnäitajad teatud piirkondadest lahkuvate inimeste kohta on kättesaadavad alles palju aastaid hiljem; märgib lisaks, et Eurostati järgmise kümnendi rahvastikuprognoosid näitavad, et nii maa- kui ka linnapiirkondades võib toimuda rahvastikukadu; juhib sellega seoses tähelepanu sellele, kui tähtis on demograafiliste probleemide mõõdet õigesti hinnata ja nendega asjakohaselt tegeleda, muu hulgas selleks, et võidelda radikaliseerumise ja Euroopa integratsiooniprotsessi vastaste liikumiste vastu ning suurendada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust; soovitab uurida võimalust kasutada raskete ja püsivate ebasoodsate tingimustega piirkondade klassifitseerimisel lisaks SKP-le ja rahvastikutihedusele ka muid näitajaid; rõhutab lisaks, kui olulised on ajakohastatud statistilised demograafilised andmed, mis on liigitatud vähemalt NUTS 3 tasandil, et paremini jälgida demograafiliste trendide mõju piirkondadele ning võimaldada võtta nende käsitlemiseks tõhusamaid ja sihipärasemaid meetmeid; palub liikmesriikidel investeerida eri NUTS tasanditel demograafilise arengu kohta andmete kogumise suutlikkuse moderniseerimisse;

Kohalikud ja piirkondlikud aspektid

Väljarändepiirkonnad

9. märgib, et maapiirkondades, postindustriaalsetes piirkondades ja linnades, mis on suurlinnapiirkondadega võrreldes vähem arenenud, ning äärepoolsetes piirkondades, sealhulgas saartel ja enamikus äärepoolseimates piirkondades, valitseb üldiselt järgmine eriolukord: elanike arvu oluline vähenemine muu hulgas sündimusega seotud põhjustel, riigi või ELi keskmisest tasemest madalam sissetulek ja raskused territoriaalsel integreerumisel teiste piirkondadega, mistõttu need piirkonnad on rahvastikukao ohu suhtes vastuvõtlikumad; rõhutab, et see olukord toob kaasa ka raskusi juurdepääsul avalikele teenustele, nagu eluase, haridus, tervishoid, sealhulgas elutähtsate ravimite kättesaadavus; juhib tähelepanu sellele, et maapiirkondade rahvastik moodustab praegu 28 % Euroopa rahvastikust, ent tulevikus prognoositakse selle osakaalu olulist vähenemist; rõhutab, et maapiirkondadele suunatud ELi algatusi, nagu ühtekuuluvus- ja põllumajanduspoliitika,

tuleks veelgi tugevdada, edendades noorte tööhõivet, ettevõtlust, digiüleminekut ning noorte ja uute põllumajandustootjate toetamist edendavate poliitiliste algatuste paremat koordineerimist; tervitab sellega seoses komisjoni kavatsust kiirendada suure läbilaskevõimega lairibataristu kasutuselevõttu hõredalt asustatud ja maapiirkondades ning peab seda võimaluseks parandada elukvaliteeti ja edendada haridusvõimalusi, töökohtade loomist, innovatsiooni, paremat juurdepääsu tervishoiuteenustele ja muudele avalikele teenustele, kohanemist tehniliste muutustega ning kultuurirajatiste ja vaba aja veetmise võimaluste arendamist; rõhutab, et maapiirkondades elavad naised on kogukondade arengu seisukohast hädavajalikud ning naiste töö ja õiguste suurem tunnustamine maapiirkondade tööturul vähendaks oluliselt rahvastikukao ohtu; ergutab komisjoni ja liikmesriike looma konkreetseid strateegiaid naiste mõjuvõimu suurendamiseks maapiirkondades; ergutab koguma sooliselt eristatud andmeid, et teha praegu valitsev sooline ebavõrdsus kindlaks ja käsitleda seda;

10. juhib tähelepanu mõnele olulisele demograafilisi muutusi põhjustavale asjaolule, mis sunnivad elanikke eelnimetatud piirkondadest lahkuma ja heidutavad teisi sinna kolimast: kehv taristu, sealhulgas kiire lairibaühendusega interneti ja transpordivõrgustike puudumine, noorte töötuse kõrge tase, vähem töövõimalusi, eelkõige kõrgharidust nõudvatel ametikohtadel ja üldiselt naiste jaoks, puudulikud avalikud ja erasektori teenused, raskused tervishoiuteenustele juurdepääsemisel, vähem võimalusi hariduse omandamiseks, kommunaal- ja sotsiaalteenuste kasutamiseks, mis raskendab tehniliste muutustega kohanemist, ning kultuurirajatiste ja vaba aja veetmise võimaluste vähesus; tuletab lisaks meelde kliimamuutuste ja nendega seotud looduslike ohtude mõju rahvastikukaole, näiteks intensiivsed kuumalained, mis põhjustavad mõnede lõunapoolsete piirkondade kõrbestumist;

11. rõhutab, et see vähene mitmekesisus teatud piirkondade piirkondliku majanduse struktuuris võib põhjustada nende negatiivset sildistamist, sealhulgas piirkonna elanike seas, kes võivad väljendada rahulolematust elukvaliteedi ning nende käsutuses olevate rajatiste ja teenustega; väljendab sellega seoses muret nn geograafilise rahulolematuse pärast, mis ilmneb paljudes ELi piirkondades, kus inimesed tunnevad end mahajäetuna, ja mis on tihedalt seotud demograafiliste muutustega; rõhutab sellega seoses ajude äravoolu, mis põhjustab hea väljaõppega ja kvalifitseeritud inimeste rännet ühest konkreetsest piirkonnast või riigist mõnda teise; juhib eriti tähelepanu sellele, et meditsiinitöötajate (näiteks arstide ja õdede) ja õpetajate massiline väljaränne, mida on halvendanud viimastel aastatel tervishoiu ja sotsiaalteenuste valdkonnale eraldatavate riiklike rahaliste vahendite oluline kärpimine, on toonud kaasa raviteenuste ja hariduse kvaliteedi langemise, mistõttu on eriti äärepoolsetes maapiirkondades ja äärepoolseimates piirkondades raske saada kvaliteetset ravi ja haridust;

12. on arvamusel, et rahvastikukadu ohustab ka linnapiirkondi, sest iga viienda Euroopa linna elanike arv on 1990. aastast alates vähenenud; märgib siiski, et linnaelanikkonna kahanemine ei ole alati katkematu lineaarne protsess, vaid võib territoriaalsest kontekstist sõltuvalt olla episoodiline või ajutine;

13. rõhutab nn liidusisese ääremaastumise mustrit, mis tähendab, et Euroopa keskosa, ida- ja lõunapiirkondade rahvastiku rände netosaldo on tugevalt negatiivne, Euroopa põhja- ja läänepiirkondade oma aga tugevalt positiivne, sest nendesse piirkondadesse saabub arvukalt majanduslikel põhjustel rändajaid; on seisukohal, et need suured erinevused süvenevad ka maapiirkondades, kus ühtekuuluvuspoliitika ja ÜPP vahendid peavad otsustavamalt keskenduma innovatsioonile, et julgustada noori alustama põllumajandustegevust, samuti digiüleminekule, liikuvusele maapiirkondades ja arukate linnade arendamisele, ning aitama põllumajanduslikel pereettevõtetel innovatsioonist ja uutest tehnoloogiatest kasu saada;

Vastuvõtvad piirkonnad

14. tunnistab, et suuremaid linnu ümbritsevate suurlinnapiirkondade rändesaldo on positiivne ja nendele piirkondadele on iseloomulik rahvastiku liikumine maapiirkondadest linnapiirkondadesse, kuna tööhõive kasv koondub üha enam linnadesse;

15. märgib lisaks, et piirkondi, kus suurel osal inimestest on kõrge haridustase ja mis pakuvad kõrge haridustasemega inimestele rohkem töövõimalusi, mõjutab rahvastikukao protsess vähem;

16. rõhutab, et teadmistepõhised majandussektorid toetavad piirkondlikku arengut, pakkudes kõrgetasemelist sotsiaalset kapitali, võrgustikke ja tehnoloogiat; tunnistab, et innovaatiline majandustegevus koondub tavaliselt parema tehnoloogilise arenguga piirkondadesse, kus piisav nn nutikate ettevõtete kogum on kergemini kättesaadav;

17. rõhutab teisest küljest, et rahvastiku liigne koondumine teatud linnapiirkondadesse on juba kaasa toonud negatiivse kõrvalmõju, nagu ummikud, eluaseme- ja transpordikulude suurenemine, reostus, vee ebapiisav kättesaadavus, jäätmekäitlusprobleemid, suur energiatarbimine, elukvaliteedi langemine ja valglinnastumine ning märkimisväärne vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse oht mõnede rahvastikusegmentide jaoks; rõhutab, et see negatiivne mõju on toonud kaasa olukorra, kus kohalikud omavalitsused ei suuda pakkuda teenuseid kõigile linnapiirkondade elanikele; hoiatab, et elanikkonna suurel koondumisel linnapiirkondadesse on rahvatervisele negatiivne mõju, mis on seoses COVID-19 pandeemiaga ilmsiks tulnud;

18. märgib, et rändel on otsene mõju linnade kaasavusele, mis nõuab erinevates territoriaalsetes kontekstides vajadustele kohandatud poliitilisi ja toetavaid meetmeid; tuletab sellega seoses meelde, et majanduslikel põhjustel rändajad annavad maksude ja sotsiaalmaksetega suurema panuse kui nad saavad individuaalsete toetustena; rõhutab vajadust tugevdada kaasamispoliitikat ning toetada sellega seoses kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi;

Vajadustele kohandatud meetmed: rahvastiku vähenemise probleemile lahenduste leidmine

19. rõhutab selliste praeguste algatuste tähtsust nagu täisväärtusliku eluperioodi pikendamist käsitlev Euroopa innovatsioonipartnerlus, ühiskava „Intelligentne elukeskkond“ ning Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi (EIT) digi- ja tervishoiualased teadmis- ja innovaatikakogukonnad; palub, et komisjon võtaks Euroopa piirkondade ees seisvate demograafiliste probleemidega tegelemisel arvesse nende algatuste raames juba välja töötatud lahendusi demograafiliste muutustega kohanemiseks; rõhutab pidevõppe Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku tähtsust hariduse ja koolituse toetamisel piirkondades, kus on rahvastikukao oht;

20. rõhutab, et kohalikud, piirkondlikud ja riiklikud asutused, kutseliidud ja valitsusvälised organisatsioonid on olulised, et teha kindlaks ja hinnata konkreetseid investeerimisvajadusi maa- ja linnapiirkondades liikuvuse, territoriaalse juurdepääsetavuse ja põhiteenuste osas ning seega vallandada asjaomaste piirkondade potentsiaal, sealhulgas majanduslikud, sotsiaalsed ja demograafilised trendid; on seetõttu veendunud, et neil peaks olema otsustav roll aktiivsete osalejatena kohalikest kogukondadest lähtuvate territoriaalsete strateegiate väljatöötamisel; rõhutab, kui oluline on võimaluse korral lisada asjakohastesse ELi programmidesse spetsiaalne eelarvemeede demograafiliste trendide ümberpööramiseks ja hinnata avaliku rahvastikupoliitika mõju; juhib tähelepanu sellele, et territoriaalne lähenemisviis sellistele ELi vahenditele nagu kestlik linnaarendus, kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegiad või integreeritud territoriaalsed investeeringud võib olla kasulik vahend, mida saab kasutada töökohtade säilitamiseks ja loomiseks, piirkonna atraktiivsuse suurendamiseks ja teenuste kättesaadavuse suurendamiseks kohalikul tasandil; tunnistab ringmajanduse ja biomajanduse suurt potentsiaali nende piirkondade taaselustamisel ning nõuab vajadustele kohandatud tehnilist abi, et toetada kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi nende strateegiate väljatöötamisel ja elluviimisel, sealhulgas kohalikke sidusrühmi, sotsiaalpartnereid ja kodanikuühiskonda kaasavate osalusmeetodite kasutamise teel;

21. osutab vajadusele töötada välja Euroopa maaelu tegevuskava, mille eesmärk on parandada maa- ja äärepoolsete piirkondade juurdepääsetavust, atraktiivsust ja kestlikku arengut, et avaldada positiivset mõju tarneahela ja siseturu sujuvale toimimisele; märgib, et nende piirkondade juurdepääsetavust ja atraktiivsust saab suurendada, kui ettevõtjatele ja VKEdele antakse juurdepääs kapitalile ning investeeritakse innovatsiooni ökosüsteemidesse, et toetada teadmiste loomist ja tehnoloogia levikut, lisaks tagatakse kvaliteetsed avalikud ja olulised teenused, digiüleminek, sealhulgas väikeettevõtjate jaoks, digitaalne innovatsioon ja digitaalne ühenduvus ning kvaliteetsed transporditeenused; on seisukohal, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peaksid määratlema võimalikult tõhusalt piisava teenuste osutamise ning maapiirkondade ja äärepoolsete piirkondade erivajaduste rahuldamiseks tuleks kasutada maapiirkondadele avalduva mõju kontrollimise kontseptsiooni, keskendudes poliitika rakendamisele ja sobivate lahenduste pakkumisele;

22. kordab, et transpordivõrkudel võib olla otsustav roll demograafiliste muutustega toimetulekul ja rahvastikukao peatamisel, kuna need tugevdavad maa- ja linnapiirkondade ühenduvust, muu hulgas investeeringutega ühistransporti ja muudesse liikuvusteenustesse maapiirkondades; rõhutab sellega seoses, kui oluline on parandada transporditaristut, sealhulgas hooldades ja taaselustades olemasolevaid transpordiühendusi ning luues ühendusi üleeuroopalise transpordivõrguga, mis on eriti olulised maapiirkondades, äärealadel, saartel ja äärepoolseimates piirkondades, toetades säästva ja aruka liikuvuse strateegia raames üleminekut kestlikele ja arukatele transpordivõrkudele ning tugevdades transpordisüsteemide koostalitlusvõimet;

23. on seisukohal, et säästval maaturismil võib olla suur roll rahvastikukao probleemi lahendamisel, töökohtade loomise edendamisel ning maapiirkondade majanduslikul ja demograafilisel mitmekesistamisel;

24. tunnistab, et üleminekul kliimaneutraalsusele ning säästvale ja arukale liikuvusele kooskõlas rohelise kokkuleppe eesmärkidega tuleb võtta arvesse maapiirkondade vajadusi ja probleeme, sealhulgas neid, mis on seotud kliimamuutustega; on lisaks veendunud, et need investeeringud võimaldavad õiglast ja võrdset üleminekut digimajandusele ja digitaalsele veebipõhisele haridussüsteemile, millele on juurdepääs kõigil kodanikel, ka kõige haavatavamatel; on sellega seoses arvamusel, et ühtekuuluvuspoliitikal on põhiroll kvaliteetsetesse avalikesse ja olulistesse teenustesse tehtavate investeeringute kaudu;

25. on seisukohal, et ELi linnade tegevuskava, milles esitatakse tähtsamad prioriteedid ja tegevused linnapiirkondades elukvaliteedi parandamiseks, võib aidata kujundada sobivaid vahendeid kasvu, integratsiooni, koostöö ja innovatsiooni edendamiseks ning sotsiaalsete probleemide vastu võitlemiseks; rõhutab ka vajadust töötada välja strateegiad, mille eesmärk on tugevdada Euroopa piirkondades teadmistepõhist majandust ja suurendada arukat spetsialiseerumist, muu hulgas teadmiste võrgustike arendamise ja inimkapitali investeerimise toetamise kaudu; rõhutab linnade ja piirkondade rolli nii rahvastikukaoga kui ka ülerahvastatud piirkondades; kordab vajadust teha linnadele ja piirkondadele vahetult kättesaadavaks rohkem rahastamisvõimalusi, et rakendada programme kohalikul tasandil, ning nõuab Euroopa linnaarengu algatuse maksimaalset kasutamist;

26. rõhutab, et ühtekuuluvuspoliitika peaks aitama integreerida naisi paremini regionaal- ja linnaarengu poliitika kavandamisse, et kujundada sooliselt kaasavaid linnu ja kogukondi, mis toimivad kõigi jaoks; on lisaks veendunud, et ESF+ raames tehtavad investeeringud peaksid edendama nende naiste ja üksikvanemate tööalast konkurentsivõimet, kellel on raskusi töö leidmisega, tagama taskukohaste lapsehoiuteenuste rahastamise ja toetama noori peresid; tuletab meelde, et tuleks tegeleda ka pereliikme hoole all või üksi elavate laste vajadustega, kui vanemad töötavad välismaal, pakkudes nõustamisteenuseid, juurdepääsu eluasemele, tervishoiule ja haridusele; rõhutab ka peresõbralike õigusaktide tähtsust, mis hõlbustavad rahuldavat töö- ja eraelu tasakaalu;

27. arvestades, et investeeringute eesmärk peaks olema ka toetada noori, eakaid, puudega inimesi ja muid haavatavaid rühmi tööturule sisenemisel ja seal püsimisel ning kvaliteetse töökoha leidmisel, pöörates erilist tähelepanu kõige suurema rahvastikukaoga maapiirkondadele ja äärepoolsetele piirkondadele; usub, et kaaluda tuleks ka vajadustele kohandatud koolitust, et edendada heaolumajanduse kontseptsiooni ning tervislikku ja aktiivsena vananemist soodustavaid lähenemisviise;

28. tuletab meelde, et demograafiliste probleemide lahendamisel tuleks käsitleda ka etniliste vähemuste vajadusi;

29. tuletab meelde vajadust strateegiate järele, mille eesmärk on pöörata ümber tööränne ELi, riigi ja piirkondlikul tasandil; kutsub kohalikke, riiklikke ja ELi ametiasutusi üles töötama välja poliitikameetmeid, mis suurendavad nende piirkondade atraktiivsust töövõimaluste osas, ning võitlema ajude äravoolu vastu väljarändepiirkondades ennetamise, leevendamise ja asjakohaste meetmete abil ning kasutades ka ühtekuuluvuspoliitika vahendeid; rõhutab selles kontekstis, et eri liikmesriikides on juba mitmeid algatusi, näiteks stiimulid väga spetsiifiliste oskustega töötajatele, et muuta nendes piirkondades ajude äravool ajude juurdevooluks;

30. rõhutab, et COVID-19 tervisekriis on mõjutanud kõiki liikmesriike ja piirkondi erinevas ulatuses ning toob tõenäoliselt kaasa uusi suundumusi demograafilistes voogudes; tuletab sellega seoses meelde, et REACT-EU raames (ehkki see on ainult ajutine vahend) ERFile ja ESFile antavad lisaressursid, mille eesmärk on tagada ELi majanduse kindel ja püsiv kriisist taastumine, võivad aidata oluliselt kaasa töökohtade säilitamisele ja luua uusi töökohti piirkondades, kus on rahvastikukao oht, sealhulgas VKEde ja füüsilisest isikust ettevõtjate toetamise kaudu; kiidab paindliku töökorralduse, sealhulgas kaug- või lühendatud tööaja kasutuselevõttu, ning rõhutab, et seda toetust tuleb anda mittediskrimineerival alusel;

31. tuletab sellega seoses meelde, et pandeemia on näidanud, kui tähtis on digitaliseerimine kogu majanduses, et leevendada sotsiaalse distantseerumise ja liikumisvabaduse piirangute tagajärgi ning ka hõlbustada tervisekontrolli või telekonsulteerimist ja tervishoiuteenuste osutamist piirkondades, mis on hõredalt asustatud või kus esineb looduslikke või demograafilisi probleeme; on veendunud, et selle pakutavaid võimalusi tuleks kasutada uute töökohtade loomiseks vananeva rahvastikuga piirkondades;

32. osutab kaugtöö laiemale levikule COVID-19 kriisi ajal ja on arvamusel, et see võib osutuda kasulikuks vahendiks rahvastikukao suundumuse ümberpööramisel maapiirkondades, kuna see võimaldab noortel haritud inimestel jääda piirkondadesse, kust nad muidu lahkuksid; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kaaluma, kuidas kaugtöö võiks mõjutada tulevast ELi-sisest liikuvust ja eri piirkondade tajutavat atraktiivsust;

Poliitilised soovitused

33. palub komisjonil esitada demograafiliste muutuste strateegia, mis tugineb järgmistele põhielementidele: inimväärsed tööhõivetingimused, töö- ja eraelu tasakaal, majandustegevust ja tööhõivet edendava poliitika territoriaalne aspekt, üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste piisav osutamine kõikidel territooriumidel, tõhus kohalik ühistransport, ülalpeetavate piisav hooldus ja pikaajaline hooldus, kusjuures erilist tähelepanu pööratakse uutele töövormidele ja nende sotsiaalsele mõjule;

34. nõuab, et liikmesriigid ja piirkondlikud ametiasutused rakendaksid integreeritud lähenemisviisi demograafiliste probleemide lahendamiseks ühtekuuluvuspoliitika vahendite abil, ning ergutab edendama arukaid külasid ja muid stimuleerimiskavu, et hoida elanikkonda ja meelitada noori maa- ja pooleldi linnastunud piirkondadesse;

35. tuletab meelde, et taaste- ja vastupidavusrahastust saab ulatuslikku rahalist toetust, et muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks ja tulevikuks paremini valmis olevaks, ning rõhutab, et liikmesriigid peaksid oma riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades kooskõlas valitsevate konkreetsete oludega kavandama meetmeid demograafiliste muutustega toimetulekuks, eriti kõige tundlikumates piirkondades; on seisukohal, et nende kavade koostamisse tuleb aktiivselt kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, kuna see on eriti oluline valdkond kavade hindamisel ja seejärel nende haldamisel liikmesriikide poolt; on arvamusel, et tuleks arendada koostoimet ühtekuuluvuspoliitika ja taasterahastu „NextGenerationEU“ programmide vahel, et tagada terviklikum lähenemisviis demograafilistele väljakutsetele;

36. rõhutab, kui tähtis on õiglase ülemineku fond ja selle rakendusmehhanism, mille eesmärk on toetada energiasüsteemi ümberkujundamisest mõjutatud kogukondi, aidates luua uusi võimalusi maa- ja postindustriaalsetele piirkondadele ning vähendades rahvastikukao ohtu; on seisukohal, et sellega seoses tuleks toetada kohalikke ja piirkondlikke koostööalgatusi;

37. kordab, et demograafilised muutused on ELi jaoks peamine väljakutse, millega tegelemine tuleks seada programmide kavandamisel ja rakendamisel esikohale; tuletab sellega seoses meelde, et üks järgmise mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) ERFi ja Ühtekuuluvusfondi määruses sätestatud põhieesmärke on toetada ebasoodsate geograafiliste või demograafiliste tingimustega linna- ja maapiirkondi, kusjuures liikmesriigid peavad eraldama ELi rahalist toetust projektidele, mis edendavad asjaomastes piirkondades keskkonnasäästlikku ja sotsiaalselt kaasavat majandusarengut; tuletab sellega seoses meelde, et erilist toetust tuleks anda NUTS 3 tasandi piirkondadele või kohalike haldusüksuste klastritele, mille rahvastikutihedus on väiksem kui 12,5 elanikku ruutkilomeetri kohta või mille rahvaarv vähenes ajavahemikus 2007–2017 keskmiselt rohkem kui 1 % aastas ning mille suhtes tuleks kohaldada konkreetseid piirkondlikke ja riiklikke poliitikameetmeid, et tagada parem füüsiline ja IKT-ühenduvus, parandada juurdepääsu sotsiaalteenustele ja nende kvaliteeti, edendada ettevõtlust ja kvaliteetsete töövõimaluste loomist ühtekuuluvusvahendite abil; tunneb heameelt ERFi ja Ühtekuuluvusfondi määruse uue artikli üle, milles nõutakse, et riiklikud kavad toetaksid piirkondi ja kohalikke alasid, kus rahvaarv pidevalt väheneb;

38. kutsub liikmesriike üles kasutama rohkem ESFi ja õiglase ülemineku fondi vahendeid ning ühendama neid riiklike ja kohalike investeeringutega, et võidelda sotsiaalse tõrjutuse, energiaostuvõimetuse ja materiaalse puuduse vastu, võidelda tulemuslikult digilõhe ja digitaalse tõrjutuse vastu, eelkõige maapiirkondades ning noorte, eakate ja puudega inimeste hulgas, ning tagada juurdepääs digitaalsetele vahenditele ja programmidele ning taskukohasele sidetaristule; nõuab seetõttu kättesaadavaid ja taskukohaseid võimalusi digioskuste omandamiseks eakate vajadustele kohandatud viisil; juhib tähelepanu asjaolule, et nendel algatustel on suuremad eduvõimalused, kui need on seotud põlvkondadevahelise dialoogi võimalustega; on sellega seoses veendunud, et digiülemineku, robotiseerimise ja tehisintellekti potentsiaali saab rohkem uurida ja edendada, tagades seejuures kõrged eetilised standardid ja kindlustades kaasamise, et parandada eakate iseseisvust, elamistingimusi ja tervist;

39. kordab, et ühtekuuluvuspoliitika, ühise põllumajanduspoliitika riiklikud strateegiakavad ja riiklikud taastumise strateegiakavad vajavad rohkem kohalikke ja integreeritud lähenemisviise, et võimaldada rahalisi vahendeid lihtsamalt, ent samal ajal usaldusväärselt hallata, ning samuti on vaja maksimeerida koostoimet mitmesuguste ELi fondide ja integreeritud vahendite vahel; rõhutab vajadust tugevdada haldussuutlikust, et vähendada bürokraatiat ja tagada sidusad õigusaktid kogu projekti elluviimise protsessi jooksul ja keskendunud tehniline abi kõigil etappidel;

40. kutsub liikmesriike üles 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika kavandamisel ja rakendamisel järgima täielikult partnerluse põhimõtet ning võtma oma partnerluslepingutes arvesse demograafilistest oludest tingitud piirangutega piirkondade erivajadusi; rõhutab, kui tähtis on pidada esmatähtsaks piirkondlikke ja allpiirkondlikke vajadusi, sealhulgas demograafilised ja rändeaspektid ning territoriaalsed probleemid (linna- ja maapiirkonnas); on arvamusel, et nende strateegiatega peaksid kaasnema territoriaalse ja demograafilise mõju hindamised, mis viiakse läbi paralleelselt majandusliku, keskkonnaalase ja sotsiaalse hindamisega; kutsub komisjoni üles jälgima partnerluse käitumisjuhendi täielikku rakendamist ja seda vajaduse korral tagama, kuna see võib aidata suurendada ühtekuuluvuspoliitika vahendite kasutamise määra ja parandada projektide kvaliteeti;

41. palub, et liikmesriigid võtaksid oma riiklike taaste- ja vastupidavuskavade koostamisel, oma riiklikus arengupoliitikas, kestliku arengu pikaajalistes strateegiates ja vajadustele kohandatud ühtekuuluvuspoliitika programmides arvesse erinevaid demograafilisi probleeme, mis on seotud Euroopa poolaasta eesmärkidega, et tagada asjakohane rahastamine, mille eesmärk on tegeleda rahvastikukao probleemiga, pöörata ümber negatiivsed suundumused ja suurendada piirkondade atraktiivsust;

42. palub, et rahvastikukao ohus olevate piirkondade kohalikud, piirkondlikud ja riiklikud ametiasutused suunaksid investeeringud viisidele, kuidas julgustada noori peresid nendesse piirkondadesse elama asuma, ning kvaliteetsetele teenustele ja taristule üldise juurdepääsu tagamisele, milles osalevad VKEd ja teenuste haldamisega tegelevad ettevõtjad ning keskendutakse töökohtade loomisele, eelkõige noorte jaoks, töötajate ümberõppele, ettevõtlustingimuste loomisele ja VKEde toetamisele; kutsub liikmesriike üles seda rohkem toetama; peab esmatähtsaks investeerida kõikidesse haridustasanditesse, sealhulgas alusharidusse, taskukohastesse, kättesaadavatesse ja õiglastesse liikuvusteenustesse ning lapsehoiuteenustesse, et edendada naiste osalemist tööturul ja elukestvas õppes, eelkõige maapiirkondades ja äärepoolseimates piirkondades; peab eriti oluliseks luua õiged tingimused, et noored jääksid nendesse piirkondadesse, ja võidelda haridussüsteemist varakult lahkumise vastu, pakkudes noortele atraktiivseid haridus-, koolitus-, täiendus- ja ümberõppevõimalusi kohalikul ja piirkondlikul tasandil, sealhulgas digioskusi, klassiruumis või kaugõppes, et julgustada neid jätkama õpinguid nendes piirkondades; mõistab, et piirkonnad vajavad selles püüdluses liidu ja liikmesriikide kontsentreeritud toetust;

43. nõuab, et tehtaks rohkem märkimisväärse rahvastikukasvuga piirkondade, nagu Mayotte'i ja Prantsuse Guajaana toetamiseks, võttes kasutusele asjakohased rahalised vahendid, et tagada piisavas ulatuses ja piisava kvaliteediga põhiteenuste järjepidevus, eriti hariduse, tervishoiu ja transpordi valdkonnas;

44. peab sobilikuks kaasata piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused mitmesugustel tasanditel toimuvatesse koostööpõhise juhtimise ning planeerimise alastesse algatustesse; palub komisjonil ja liikmesriikidel levitada häid tavasid polütsentrilise arengu toetamiseks seda liiki juhtimis- ja kavandamisvahendite kasutamise ja eeliste kohta ning kasutada territoriaalse mõju hindamist, et kujundada edasi ELi ja riiklikku poliitikat, mis mõjutab demograafilisi muutusi; kordab sellega seoses, kui oluline on piirkondade aktiivne ja tõeline kaasamine taaste- ja vastupidavusrahastu kavandamisse ja haldamisse, et tugevdada vahendi tõhusust;

45. on arvamusel, et innovatsioonil ja teadusuuringutel võib olla positiivne ülekanduv mõju piirkondlikul tasandil; julgustab piirkondliku ja riikliku tasandi poliitikakujundajaid kasutama uut taaste- ja vastupidavusrahastut ning ERFi lairibaühenduse laiendamisse investeerimiseks, et edendada digitaalset ja teadmistepõhist majandust ning pakkuda vahendeid, kvaliteetseid avalikke teenuseid ja stiimuleid, eesmärgiga hoida kõrge kvalifikatsiooniga töötajaid, et arendada teaduskeskusi eri piirkondades ning suurendada seeläbi rahvastikukaoga piirkondade atraktiivsust eelkõige noorte talentide ja ettevõtjate jaoks; nõuab, et arendataks edasi koostoimet Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja programmi „Euroopa horisont" ning muude algatuste, näiteks Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi edendatavate algatuste

vahel; on lisaks seisukohal, et ettevõtlusinvesteeringuteks atraktiivne fiskaalpoliitika, mis näeb ette vähendatud maksumäärad perekondadele ning pakub tööandjatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele maksustiimuleid, hõlbustaks töökohtade loomist ja investeerimisvõimalusi; on ka arvamusel, et võiks kaaluda meetmeid, mis julgustaksid noori perekondi ostma oma esimest kodu, ja riiklike eeskirjade suuremat paindlikkust, et lahendada rahvastikukaoga seotud probleemid;

46. julgustab piirkondi kasutama ära oma konkurentsieeliseid, mis on sätestatud aruka spetsialiseerumise strateegiates; soovitab välja töötada nn oaasistrateegiaid, mis keskenduvad kõige edukamatele, elujõulisematele ja kasvavatele sektoritele, kasutades ära kohalikku potentsiaali piirkonna arendamiseks; kutsub kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles investeerima noorte tööhõive algatusse, keskendudes noorte ja koolitatud töötajate ligimeelitamisele, praegu töötavate töötajate hoidmisele, ettevõtluse ergutamisele ning kohalikele, riiklikele ja ELi stiimulitele; rõhutab lisaks, kui tähtis on soodustada meetmeid, mis edendavad põlvkondadevahelist solidaarsust, aktiivsena vananemist ja nn hõbedase majanduse pakutavaid võimalusi, mis tähendaks maapiirkondade poliitika olulist muutumist ja muudaks rahvastiku vananemise probleemi maapiirkondade arendamise võimaluseks;

47. rõhutab, et vaja on laiemat territoriaalset vaatenurka kooskõlas uue Leipzigi hartaga (New Leipzig Charter: The Transformative Power of Cities for the Common Good) ja territoriaalse tegevuskavaga 2030, et tugevdada teisejärgulise tähtsusega linnade ja väiksemate linnade võrgustikke, et kasutada ära nende märkimisväärset potentsiaali tugevdada oma vahetutest piiridest kaugemale ulatuvat territoriaalset, majanduslikku ning sotsiaalset ühtekuuluvust linna- ja maapiirkondade vaheliste ühenduste, funktsionaalsete piirkondade ja piirkondliku koostöö tugevdamise kaudu;

48. palub, et demograafiliste probleemidega tegelemise eesmärgil keskenduks komisjon poliitika koordineerimisele ELi tasandil seoses erinevatel tasanditel, näiteks piiriüleselt, makropiirkondlikul ning maa- ja linnapiirkondade tasandil tehtava funktsionaalse koostöö valdkondadega seotud probleemidega;

49. nõuab kindlalt investeeringute suunamist info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) valdkonda ja inimkapitali, kuna see võib vähendada kasutajatevahelist distantsi ja meelitada ligi kõrge kvalifikatsiooniga töötajaid, et vältida digilõhet ja tagada digitaalne sidusus; rõhutab, kui oluline on rahastada IKT-taristuid ning nende tehnoloogiate arendamist ja kasutuselevõttu VKEdes ja koolides maa-, saare-, mägi- ja eraldatud piirkondades ja tööstusliku ülemineku etapis olevates piirkondades, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust ning ühtekuuluvuspoliitika vahenditest üldisemalt; rõhutab, kui oluline on püüda saavutada nende tehnoloogiate võrdne ja paralleelne kasutuselevõtt piirkondades ja liikmesriikides, et vähendada atraktiivsuslünka ja digilõhet;

50. tunnistab, et nn magnetlinnad aitavad peamiselt kaasa piirkondlike kasvukeskuste rajamisele; rõhutab siiski, et teisejärgulise tähtsusega linnadel on regionaalarengus äärmiselt oluline roll, ja kutsub sellega seoses komisjoni ja liikmesriike üles rakendama strateegiaid nende linnade ühtlustatud arendamiseks;

51. on seisukohal, et kohalikud omavalitsused peaksid edendama nn avatud innovatsiooni algatusi, kasutades teadmisi innovatsiooniprotsessi kiirendamiseks ning koos asjaomaste partnerite ja sidusrühmadega koostööpõhise lähenemise arendamiseks, et luua piirkondlikke innovatsiooni ökosüsteeme;

52. rõhutab sinise majanduse potentsiaali pöörata ümber negatiivne demograafiline trend ELi väikesaartel ja äärepoolsetes merepiirkondades; rõhutab, et sinise majanduse meetmete nõuetekohane rakendamine, kui seda jälgitakse tähelepanelikult, et leevendada negatiivseid keskkonnaalaseid välismõjusid ja suurendada sotsiaal-majanduslikku kasu kogu väärtusahelale, sealhulgas väikeettevõtjatele, sisemaaterritooriumidele ja kohalikele kodanikele, võib aidata võidelda rahvastikukao vastu Lõuna-Euroopas ning aidata jaotada rannikulinnadest saadavat tulu maaküladele, suurendada sotsiaalset kaasatust ja saavutada Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärke;

53. soovitab mõelda vajaduse korral ümber liikmesriikide haridus- ja koolitussüsteemid, muu hulgas arendades haridusteid selliste elukutsete omandamiseks, mis võimaldavad teha kaugtööd, ühendades seda meetmetega väljarändepiirkondadest pideva ajude äravoolu vältimiseks; nõuab kindlalt kohalike ja piirkondlike eeliste kasutamist ning majandus- ja sotsiaalrajatiste ning vajadustele kohandatud lahenduste arendamist mitte ainult ajude äravoolu vältimiseks, vaid ka selle nähtuse ümberpööramiseks; on arvamusel, et kutseharidus ja -õpe, sealhulgas tööjõu liikuvus, võib olla tõhus viis, et jagada oskusi ja töökogemusi, parandada töötajate oskusi ja suurendada nende vastupanuvõimet tööturu kiirele dünaamikale, aidates nii vältida ajude äravoolu; ergutab kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi hõlbustama juurdepääsu duaalõppele, et parandada üleminekut hariduse omandamiselt tööellu; on lisaks seisukohal, et tuleks edendada üleeuroopalisi disporaa

strateegiaid, mille eesmärk on soodustada atraktiivsemasse piirkonda lahkunud inimeste tagasipöördumist, keskendudes põllumajanduse ja maamajanduse valdkonna üliõpilastele, keda tuleks motiveerida pärast ülikooli lõpetamist oma piirkonda tagasi pöörduma, et aidata suurendada väljarändepiirkondade majanduslikku elujõulisust;

54. palub komisjonil tagada, et maapiirkondade pikaajalise visiooni algatus hõlmaks praktilisi lahendusi ja toetusvahendeid äärealade ja demograafiliste muutustega tegelemiseks; on arvamusel, et sellest maapiirkondade pikaajalisest visioonist peaks arenema tõeline Euroopa maaelu tegevuskava, millel on tõelised ja konkreetsed eesmärgid ning millesse on kaasatud kõik asjaomased piirkondlikud ja kohalikud osalejad nii selle ülesehituses kui ka rakendamisel; on lisaks veendunud, et see peaks sisaldama soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise strateegiat koos mõju hindamise vahenditega; palub, et komisjon teeks kokkuleppel liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike ametiasutustega ettepaneku ELi demograafia alase uue kokkuleppe kui mitmetasandilise poliitilise lähenemise kohta, millest saaks alguse demograafiliste trendide Euroopa strateegia; on seisukohal, et demograafilisi küsimusi, sealhulgas rahvastikukadu ja vananemist, tuleks käsitleda Euroopa tuleviku konverentsil;

o

o o

55. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ning liikmesriikide riiklikele ja piirkondlikele parlamentidele.